Lietas arhīva Nr. C-3480-22/39
ECLI:LV:RPT:2022:1215.C30415322.4.S

**SPRIEDUMS**
**Latvijas Republikas vārdā**

Rīgā 2022. gada 15. decembrī

Rīgas pilsētas tiesa
šādā sastāvā: tiesnese Sanita Strakše
ar tiesas sēdes sekretāri Patrīciju Alisi Bertholdi,
piedaloties prasītāju pilnvarotam pārstāvim zvērinātam advokātam Laurim Liepam,
atbildētājas pilnvarotam pārstāvim zvērinātam advokātam Andrim Tauriņam,
atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /pers. A/ un /pers. B/ prasībā pret SIA "/Nosaukums A/" par nepatiesu, godu un cieņu aizskarošu ziņu atsaukšanu un atlīdzības par morālo kaitējumu piedziņu.

**Aprakstošā daļa**

[1] /pers. A/ un /pers. B/ cēlušas prasību tiesā pret SIA "/Nosaukums A/" par nepatiesu, godu un cieņu aizskarošu ziņu atsaukšanu un atlīdzības par morālo kaitējumu piedziņu, kurā prasītājas lūdz tiesu:

- uzlikt par pienākumu atbildētājai piecu dienu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas atsaukt šādas nepatiesas, godu un cieņu aizskarošas ziņas par /pers. C/, kas publiskotas /datums/programmas "/Nosaukums B/" sižetā plkst./laiks/ un portālā /Nosaukums C/:

1) raidījumā paustais: "[…] viltotā sertifikāta uzrādītājs bija aizvakar no Covid mirušais /Nosaukums I/ /pers. C/";
raksta virsraksts: "Neoficiāla informācija: no Covid-19 mirušais /pers. C/, iespējams, uzrādījis viltotu vakcinācijas sertifikātu";
rakstā paustais: "[…] viltotā sertifikāta uzrādītājs bija aizvakar no Covid mirušais /Nosaukums I/ /pers. C/.";

2) rakstā un raidījumā paustais: "Tāpat viltotu sertifikātu šajā pat medicīnas iestādē, iespējams, uzrādījis vēl kāds /pers. C/ tuvs cilvēks, kurš slimnīcā reanimācijā cīnās par savu dzīvību.";

- piedzīt no atbildētājas atlīdzību par morālo kaitējumu 80 000 EUR apmērā;
- piedzīt no atbildētājas visus tiesāšanās izdevums lietā.

[2] Prasība pamatota ar šādiem apstākļiem.

[2.1] /datums/SIA "/Nosaukums A/" programmas " /Nosaukums B/" sižetā plkst./laiks/ (turpmāk - Raidījums) tika publiskotas nepārbaudītas, nepatiesas, godu un cieņu aizskarošas ziņas par /pers. C/.

Raidījuma ietvaros tika ziņots:

"[...] Mediķi gatavojas vērsties pie likumsargiem par kāda pret Covid it kā vakcinēta pacienta nāvi. Notikušā apstākļi liecina, ka mirušais patiesībā nebija vakcinēts. /Nosaukums B/ rīcībā esošā neoficiālā informācija liecina, ka viltotā sertifikāta uzrādītājs bijis aizvakar no Covid mirušais bijušais /Nosaukums I/ /pers. C/. Tāpat viltotu sertifikātu šajā pat medicīnas iestādē, iespējams, uzrādījis vēl kāds /pers. C/ tuvs ģimenes cilvēks, kurš tagad slimnīcā reanimācijā cīnās par savu dzīvību."

Tajā pašā dienā portālā /Nosaukums C/, kas ir daļa no atbildētājas uzņēmumu grupas, ievietotās publikācijas (turpmāk - Raksts) ietvaros tika ziņots:

"Neoficiāla informācija: no Covid?19 mirušais /pers. C/, iespējams, uzrādījis viltotu vakcinācijas sertifikātu […] /Nosaukums B/ rīcībā esošā neoficiālā informācija liecina, ka viltotā sertifikāta uzrādītājs bijis aizvakar no Covid-19 mirušais bijušais /Nosaukums I/ /pers. C/. Tāpat viltotu sertifikātu šajā pat medicīnas iestādē, iespējams, uzrādījis vēl kāds /pers. C/ tuvs cilvēks, kurš slimnīcā reanimācijā cīnās par savu dzīvību."

[2.2] Prasītājas Raidījumā un Rakstā publicēto informāciju uzskata par nepatiesu un prasītāju mirušā ģimenes locekļa /pers. C/ godu un cieņu aizskarošu.

Mirušā /pers. C/ meita /pers. B/ nekavējoties pēc Raidījuma un Raksta izplatīšanas, proti: 2021.gada 22.oktobra vakarā plkst.11.49 nosūtīja atbildētājai iesniegumu ar lūgumu atsaukt nepatiesās ziņas un paust publisku atvainošanos /pers. C/ ģimenei, vēršoties gan pie programmas " /Nosaukums B/" administrācijas, gan pie portāla /Nosaukums C/ redakcijas.

Šis lūgums tika izteikts visas mirušā /pers. C/ ģimenes, tostarp /pers. C/ laulātās /pers. A/, vārdā.

/datums/programmā " /Nosaukums B/" ģimenes paziņojums tika vienīgi nolasīts, norādot, ka atbildētāja turpinās lietas apstākļu noskaidrošanu.

[2.3] Līdz pat prasības pieteikuma iesniegšanas brīdim atbildētāja nav atsaukusi nepatiesās ziņas, kas publicētas Rakstā un Raidījumā, nav iesniegusi pierādījumus, kas apliecina izplatīto ziņu patiesumu, kā arī nav sniegusi atbildi vai iebildumus uz prasītājas iesniegumu.

[2.4] Godu un cieņu aizskarošās ziņas tika izplatītas par prasītāju ģimenes locekli /pers. C/ jeb personu, kura pati vairs nevarēja aizstāvēties, jo /datums/bija iestājusies personas nāve. Savukārt Raidījums un Raksts tika publicēts aiznākamajā dienā pēc personas nāves.

/pers. C/ ģimenei, īstenojot savas tiesības ar prasītāju, kuras ir mirušā /pers. C/ laulātā un meita, starpniecību, ir tiesības vērsties ar prasību tiesā pret atbildētāju par /pers. C/ godu un cieņu aizskarošo, nepatieso ziņu atsaukšanu un nodarītā morālā kaitējuma atlīdzināšanu.

[2.5] Atbildētāja ir atbildīga par programmā " /Nosaukums B/" izplatīto saturu, tostarp par Raidījumā un Rakstā pausto.

[2.5] Turpmāk norādītie Raksta un Raidījuma fragmenti uzskatāmi par nepatiesām, /pers. C/ un viņa ģimenes, tostarp prasītāju, godu un cieņu aizskarošām ziņām:

1) Raidījumā paustais: "[…] viltotā sertifikāta uzrādītājs bijis aizvakar no Covid mirušais bijušais /Nosaukums I/ /pers. C/";
Raksta virsraksts: "Neoficiāla informācija: no Covid?19 mirušais /pers. C/, iespējams, uzrādījis viltotu vakcinācijas sertifikātu";

Rakstā paustais: "[…] viltotā sertifikāta uzrādītājs bijis aizvakar no Covid-19 mirušais bijušais /Nosaukums I/ /pers. C/." (turpmāk – Ziņa Nr.1);

2) Rakstā un Raidījumā paustais: "Tāpat viltotu sertifikātu šajā pat medicīnas iestādē, iespējams, uzrādījis vēl kāds /pers. C/ tuvs cilvēks, kurš slimnīcā reanimācijā cīnās par savu dzīvību." (turpmāk – Ziņa Nr.2 vai abas ziņas kopā – Ziņas).

[2.5.1] Kaut arī Ziņu Nr.1 atbildētāja ir paudusi dažādos formulējumos gan Raksta virsrakstā, gan Raksta un Raidījuma ietvaros, šo formulējumu saturiskais vēstījums ir vienāds, proti: pausta ziņa, ka /pers. C/ mediķiem ir uzrādījis viltotu Covid-19 vakcinācijas sertifikātu.

[2.5.2] Ne Raksta virsraksts, ne arī pārējās Rakstā un Raidījumā ietvertās Ziņas nesatur skaidras atsauces uz avotu un/vai Ziņu faktisko pamatu.

[2.6] Prasītājas pamato, kādu iemeslu dēļ šāda atbildētājas rīcība nekādi neatbilst žurnālista pienākumam rīkoties ar rūpību, kas sagaidāma, ziņojot par sabiedriski svarīgiem jautājumiem.

[2.6.1] Nav šaubu, ka atbildētāja Raidījuma ietvaros pārraidīja ziņas, nevis viedokli.

Pat ja atbildētāja mēģinātu pierādīt, ka Ziņas ir viedoklis, Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir norādījusi, ka pat viedokļa gadījumā pastāv pienākums pierādīt, ka bija pietiekams faktiskais pamats attiecīgā viedokļa paušanai.

Neitrāla persona pausto informāciju uztvertu kā ziņu, ka prasītāju ģimenes loceklis /pers. C/ ir viltojis vai uzrādījis viltotu vakcinācijas sertifikātu, tādējādi pieļaujot krimināli sodāmu darbību.

Piedēvējot personai krimināli sodāmas darbības, nav pieļaujama pat iespraudurna "iespējams", saturiski neskaidra jēdziena "neoficiāla informācija" un varbūtības izteiksmes lietošana.

[2.6.2] Pienākums sniegt patiesu informāciju ir nesaraujami saistīts ar žurnālista ētisko pienākumu ziņot līdzsvaroti un objektīvi. Mediju pienākumu informācijas iegūšanā un izmantošanā, kā arī žurnālista pienākumu rīkoties godprātīgi regulē biedrības "Latvijas Mediju ētikas padome" Ētikas kodekss.

Ar Mediju ētikas padomes 2021. gada 27. janvāra lēmumu ir konstatēts atbildētājas pieļauts Ētikas kodeksa 4.1. un 4.6. punktu pārkāpums un atbildētājai uzlikts par pienākumu atsaukt izplatītās ziņas.

[2.6.3] Secināms, ka atbildētāja nav ievērojusi savu pienākumu pārbaudīt faktu, kas ir ziņu pamatā, patiesumu un ir pārkāpusi likuma "Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem" 25.panta 1.punktu un Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma (turpmāk – EPLL) 24.panta ceturto daļu, tādējādi pieļaujot /pers. C/ un viņa ģimenes, tostarp prasītāju, goda un cieņas aizsardzības pārkāpumu.

[2.7] Atbilstoši Civillikuma 2352.[1] pantam tieši ziņu izplatītājam (atbildētājai) ir jāpierāda ziņu patiesums.

Atbildētāja ne tikai būtu varējusi, bet tai arī bija pienākums pārliecināties par Ziņu neatbilstību patiesībai pirms Raidījuma un Raksta publicēšanas, cita starpā vēršoties pie /pers. C/ ģimenes locekļiem vai tieši prasītājām.

Atbildētāja ne tikai nepārliecinājās par informācijas atbilstību patiesībai, bet arī pārsteidzīgi publicēja nepārbaudītu un nepatiesu informāciju, acīmredzot, - dzenoties pēc sensācijas.

[2.7.1] Ziņās paustā neatbilstība patiesībai ir konstatēta arī ar kompetentās iestādes sniegtu informāciju un tiesību aizsardzības iestādes lēmumu par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu.

Valsts policijas Zemgales reģiona pārvaldes /Nosaukums J/ /pers. E/ /datums/lēmumā par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu cita starpā ir norādīts: "Jau NMPD etapā /pers. A/ norādījis, ka nav vakcinējies. [...] /pers. A/ Jelgavas pilsētas slimnīcas ārstniecības personām Covid-19 vakcinācijas sadarbspējīgu sertifikātu neuzrādīja, arī pēc anamnēzes datiem /pers. A/ vēsturē, zināms, ka /pers. A/ nav vakcinējies (pēc paša /pers. A/ sniegtās informācijas). […] Resoriskās pārbaudes laikā tika noskaidrots, ka /pers. A/ nav iegādājies vai izmantojis viltotu Covid-19 sadarbspējīgu sertifikātu".

Nacionālā veselības dienesta sniegtā informācija liecina, ka /pers. C/ ir reģistrēti divi laboratorisku izmeklējumu rezultāti Covid-19 infekcijas atklāšanai attiecīgi /datums/un /datums/, no kuriem pēdējā rezultāts ir bijis "pozitīvs". Tāpat norādīts, ka /pers. C/ nav bijis vakcinācijas sertifikāta.

Fakts, ka informācija no Nacionālā veselības dienesta formāli tika saņemta un Valsts policijas lēmums tika pieņemts pēc Raidījuma pārraidīšanas un Raksta publicēšanas, nav izšķirošs attiecībā uz atbildētājas pienākumu pirms informācijas publiskošanas noskaidrot visus lietas apstākļus un pārbaudīt informācijas atbilstību patiesībai.

Atbildētāja par informācijas patiesumu būtu varējusi pārliecināties cita starpā vēršoties pie mirušā ģimenes, slimnīcas personāla vai citām personām.

Raidījuma un Raksta izplatīšanas brīdī atbildētājai nekādi nevarēja būt pārliecība, ka informācija ir patiesa un ka atbildētāja rīkojas labā ticībā, godprātīgi un atbilstoši žurnālista likumiskajiem un ētiskajiem pienākumiem.

[2.7.2] Patiesībai neatbilstoša ir arī Raidījumā un Rakstā izplatītā informācija, ka viltotu sertifikātu tajā pašā medicīnas iestādē esot uzrādījis "vēl kāds /pers. C/ tuvs cilvēks, kurš slimnīcā reanimācijā cīnās par savu dzīvību" (Ziņa Nr.2).

Nedz prasītājām, nedz arī citiem /pers. C/ ģimenes locekļiem nav zināmi šādi fakti.

Atbildētājai ir no Civillikuma 2352.[1] panta izrietošs pierādīšanas pienākums attiecībā uz šī apgalvojuma patiesumu un tā pamatā esošajiem faktiem.

[2.8] Nepārbaudot izplatītās informācijas patiesumu par /pers. C/ vakcinācijas sertifikāta statusu un viņa iespējamām noziedzīgām darbībām, kā arī publicējot nepārbaudītas un nepatiesas Ziņas, atbildētāja ir pieļāvusi būtisku mirušā /pers. C/ un viņa ģimenes, tostarp prasītāju, tiesību uz privāto dzīvi pārkāpumu un goda un cieņas aizskārumu.

Vērtējot goda un cieņas aizskārumu pēc būtības, prasītājas turpmāk pamato, kādēļ konkrētajā gadījumā nav pamata secināt, ka atbildētājas tiesības uz vārda brīvību varētu prevalēt pār /pers. C/ ģimenes locekļu tiesībām uz privāto dzīvi, kuru tvērumā ietilpst personas goda un cieņas aizsardzība.

[2.8.1] Atbildētāja Ziņas ir publicējusi bez jebkādas faktiskās bāzes, rīkojoties ļaunā ticībā un negodprātīgi, tādēļ jautājuma sabiedriskais nozīmīgums pats par sevi nevar pamatot iespējamo atbildētājas argumentu, ka konkrētajā gadījumā vārda brīvība prevalē pār goda un cieņas aizsardzību.

[2.8.2] Fakts, ka /pers. C/ kā /Nosaukums I/ bija sabiedrībā atpazīstama persona, pats par sevi nevar attaisnot tādu ziņu publicēšanu, kuras ir nepatiesas, kurām trūkst jebkādas faktiskās bāzes un kuras atbildētāja pirms publicēšanas pat nav centusies pārbaudīt. Ziņas būtiski aizskar jau mirušas personas godu un cieņu un rada papildu ciešanas mirušā ģimenei sēru periodā.

[2.8.3] Nav konstatējami tādi apstākļi, kas ļautu secināt, ka /pers. C/ ar savu publisko uzvedību vai reputāciju jebkādā veidā būtu veicinājis Raidījuma un Raksta tapšanu.

Personas izvēle nevakcinēties nav uzskatāma par tādu rīcību, kas pati par sevi būtu veicinājusi Raidījuma un Raksta tapšanu bez jebkādas faktiskās bāzes, pārsteidzīgi un dzenoties pēc sensācijas tā vietā, lai noskaidrotu faktus. Pat ja /pers. C/ izvēli varētu uzskatīt par tādu, kas veicinājusi Raidījuma un Raksta tapšanu, atbildētā vajadzēja pārbaudīt Ziņu pamatā esošo faktisko bāzi pirms Ziņu publicēšanas, taču atbildētāja to neizpildīja.

[2.8.4] Ziņu izplatīšana un to publiskums ir radījusi prasītājām un visai mirušā /pers. C/ ģimenei būtiskas negatīvas sekas, aizskarot ne vien /pers. C/ godu un cieņu, bet arī nozīmīgas /pers. C/ ģimenes tiesības un intereses psiholoģiski smagu ciešanu un sēru periodā. Raidījumā un Rakstā tika publicētas /pers. C/ klaji nomelnojošas, apmelojošas, nepatiesas, godu un cieņu aizskarošas ziņas, ne mazākajā mērā nerespektējot nedz pašu aizgājēju, nedz arī viņa ģimenes locekļus sēru periodā. Ģimene bija spiesta ne tikai pārdzīvot psiholoģiskas ciešanas un sēras, bet jau aiznākamajā dienā pēc /pers. C/ nāves publiski aizstāvēt mirušā godu un cieņu publiskā forumā, tūlītēji iekļūstot arī tā epicentrā. Minētais padarīja gatavošanos bērēm ļoti smagu, tika grauta

ģimenes uzticēšanās plašsaziņas līdzekļiem, un ģimeni piemeklēja apdraudējuma sajūta, ka bēru laikā var notikt kādas provokācijas, atņemot ģimenei iespēju netraucēti aizvadīt mirušo.

Ziņas ir atstājušas ietekmi uz /pers. C/ biogrāfiju, padarot nepatiesās Ziņas par pirmo ziņu meklētājprogrammas *Google* meklēšanas rezultātos, nevis informāciju par darbu, ko /pers. C/ dzīves laikā veicis valsts labā.

Tika grauta arī starptautiskā Latvijas mediju reputācija, kur ģimenei vajadzēja skaidrot šo notikumu un ziņas, kas bija psiholoģiski ārkārtīgi smagi.

[2.9] Tādējādi atbildētājai ir no Preses likuma 21.panta izrietošs pienākums atsaukt nepatiesās ziņas.

[2.9.1] Saskaņā ar likuma "Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem" 21.panta piekto daļu atsaukums vai atvainošanās jāpublicē tādā pašā šriftā, tajā pašā izdevuma nodaļā, kurā bija publicētas nepatiesās ziņas vai godu un cieņu aizskarošā informācija.

Ievērojot minēto, atsaukumam un atvainošanās tekstam, pirmkārt, ir jābūt nolasītam atbildētājas programmas " /Nosaukums B/" raidījumā plkst./laiks/ tādā pašā veidā, kādā Ziņas tika izplatītas sākotnējā Raidījumā; otrkārt, ir jābūt ievietotam interneta portālā /Nosaukums C/ sadaļā "Ziņas. Latvijā", atsaukumu un atvainošanos publicējot tādā pašā šriftā, kādā tika publicētas nepatiesās, godu un cieņu aizskarošās ziņas.

[2.9.2] Atbildētāja atvainojās /pers. C/ ģimenei /datums/ziņu izlaidumā, proti: vienu dienu pēc tam, kad prasītāja vērsās ar sūdzību Mediju ētikas padomē, taču tas netika izplatīts atbilstoši Preses likuma 21.panta piektās daļas prasībām.

Atšķirībā no pirmās nepatiesās ziņas, kas tika izplatīta /datums/Raidījumā, sižeta fragmentā ziņas lasīja cits žurnālists (nevis /pers. F/, bet /pers. G/), atvainošanās laikā netika parādīta žurnālista seja, netika atspoguļots subtitru baneris un pussekundi pēc atvainošanās nolasīšanas sākās /Nosaukums B/ reklāmas klips. Lai atvainošanos uzskatītu par pienācīgi paustu, to bija jāizplata žurnālistam /pers. F/, bija jābūt redzamai viņa sejai un attēla apakšā bija jābūt banerim ar tekstu " /Nosaukums B/ atvainojas ģimenei un atsauc ziņas".

Turklāt atbildētājai bija iespējams atvainoties agrāk kā /datums/, jo jau /datums/bija pieejams Valsts policijas lēmums. Tomēr tas tikai izdarīts tikai pēc tam, ka prasītājas iesniedza sūdzību par atbildētājas rīcību Mediju ētikas padomē. Šāda rīcība norāda uz galēji negodprātīgu attieksmi – nav zināms, vai atbildētāja būtu paudusi atvainošanos, ja prasītāju ģimene nebūtu paudusi sūdzības.

[2.10] Civillikuma 2352.$^{1}$ panta trešā daļa paredz – ja kāds prettiesiski aizskar personas godu un cieņu mutvārdiem, rakstveidā vai ar darbiem, tad viņam jādod atlīdzība (mantiska kompensācija).

Tāpat medijiem piemērojamās speciālās likuma normas, proti: likuma "Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem" 28.pants, paredz, ka morālais kaitējums, ko masu informācijas līdzeklis nodarījis, sniedzot nepatiesas ziņas, ceļot neslavu un aizskarot godu un cieņu, masu informācijas līdzeklim ir jāatlīdzina aizskartajai personai likumā noteiktajā kārtībā.

Ievērojot to, ka Raidījumā un Rakstā ietvertās ziņas ir gan godu un cieņu aizskarošas, gan arī nepatiesas, prasītājas lūdz tiesu noteikt atbildētājai pienākumu atlīdzināt mirušā /pers. C/ ģimenei, tostarp prasītājām, tiesību aizskāruma rezultātā nodarītā kaitējuma un ciešanu kompensāciju atbilstošā apmērā.

Prasītājas uzskata, ka, ievērojot /pers. C/ ģimenei, tostarp prasītājām nodarīto kaitējumu, tā izplatīšanas publiskumu, plašumu un ilgumu, aizskāruma smagumu, būtiskās negatīvās sekas, ko aizskārums ir radījis cietušā ģimenei (sievai, bērniem un mazbērniem), kaitējuma nodarīšanas apstākļus un atbildētājas attieksmi (klaju cieņas trūkumu), atbilstīgs un taisnīgs atlīdzinājuma apmērs par nepatieso, godu un cieņu aizskarošo ziņu un Raksta noformējuma izplatīšanu ir 80 000 EUR, kas būtu piedzenama no atbildētājas kā Raksta un Raidījuma autores. Tas atlīdzinātu ne tikai prasītājām, bet arī pārējiem mirušā /pers. C/ ģimenes locekļiem (abām prasītājām un /pers. C/ dēliem /pers. H un pers.I/) nodarīto kaitējumu.

Ievērojot nodarītā kaitējuma būtiskumu, prasītāju ieskatā, pieprasītais atlīdzības apmērs ir taisnīgs un samērīgs, jo tas ne vien dod apmierinājumu prasītājām, bet arī kalpo kā līdzeklis pušu samierināšanai un sasniedz ģenerālās prevencijas mērķi, kā tas noteikts tiesību doktrīnā.

Prasījuma summa ir gan atbilstoša līdzšinējai tiesu praksei, gan arī adekvāta, jo katram ģimenes loceklim paredz atbilstīgu atlīdzinājumu 20 000 EUR apmērā, kas kopā veido 80 000 EUR.

[3] Prasība pamatota ar Civillikuma 1635., 2352.$^{1}$ pantu, likuma "Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem" 21. panta pirmo daļu un Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 51. panta piekto daļu.

[4] 2022.gada 10.martā tiesā saņemti atbildētājas rakstveida paskaidrojumi prasībai, kuros norāda, ka prasību neatzīst.

[4.1] Norāda, ka atbilstoši Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma (turpmāk – EPLL) 24.panta pirmajai daļai elektroniskie plašsaziņas līdzekļi ir neatkarīgi savā redakcionālajā darbībā, ciktāl tos neierobežo tiesību normas. EPLL 24.panta ceturtajā daļā ir noteikti vairāki elektronisko plašsaziņas līdzekļu pienākumi, no kuriem viens ir nodrošināt, lai fakti un notikumi raidījumos tiktu atspoguļoti godīgi un objektīvi. Šīs normas mērķis ir panākt, lai elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmu raidījumos fakti tiktu atspoguļoti objektīvi, tā lai raidījuma auditorijai rastos pēc iespējas atbilstošs priekšstats par notikušo.

[4.2] Veicot Raidījuma un Raksta teksta analīzi, atbildētāja turpmāk norāda uz vairākiem būtiskiem aspektiem, informācijas pasniegšanas veidu un no tā izrietošo vēstījumu, kam ir nozīme lietā.

[4.2.1] Gan Raidījumā, gan Rakstā skaidri norādīts, ka ziņu pasniegšanas brīdī ir saņemtas neoficiālas ziņas.

Šis fakts atbilst patiesībai – atbildētāja tobrīd bija saņēmusi ziņas par notikušo no neoficiāla avota. Šī ziņa skaidri tiek nodota raidījuma skatītājiem, liekot saprast, ka šīs ziņas nav oficiāli apstiprinātas.

Ikvienam ir zināms, ka neviena persona netiek uzskatīta par vainīgu, kamēr tās vaina noziedzīga nodarījuma izdarīšanā netiek konstatēta Kriminālprocesa likumā noteiktajā kārtībā, un vēl jo vairāk tad, ja informāciju pasniedz ar norādi uz neoficiālu avotu.

Ar minēto norādi uz neoficiālo informācijas avotu Raidījumā un Rakstā atbildētāja nekādā veidā neapsūdz /pers. C/ un neatzīst par vainojamu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā. Gluži pretēji - atbildētāja auditorijai mērķtiecīgi, ar apzināti izvēlētu valodas stilu skaidri vēstīja un uzsvēra, ka informācija nav oficiāli apstiprināta, lai nerastos neprecīzs priekšstats par personas vainojamību.

[4.2.2] Informācija nepārprotami pasniegta no iegūtās informācijas pirmavota, izmantojot atstāstījuma izteiksmi: "Notikušā apstākļi liecinot, ka mirušais patiesībā nebija vakcinēts."

Latviešu valodā atstāstījuma izteiksmi lieto, kad runātājs nevis vēlas izteikt kādu viņam zināmu apgalvojumu, bet gan tādu, par kura realitāti viņš neatbild; kad runātājs atstāsta no citiem dzirdēto, nevis paša pieredzēto. Darbības vārds atstāstījuma izteiksmē tiek izmantots gadījumā, ja tiek atstāstīts citas personas teiktais bez pārliecības par teiktā patiesumu.

Prasītājas akcentē tikai un vienīgi faktu, ka ar publiskoto informāciju esot pausta viennozīmīga ziņa, ka /pers. C/ mediķiem ir uzrādījis viltotu Covid-19 vakcinācijas sertifikātu, prasības pieteikumā pilnībā abstrahējoties no Raidījumā un Rakstā izmantotās gramatiskās formas, izteikumiem, to satura, atbildētājas skaidrajām norādēm par to, kā šī informācija ir jāuztver, un informācijas izplatīšanas mērķi konkrētajos apstākļos.

[4.2.3] Gan Raidījumā, gan Rakstā norādīts: "Tāpat viltotu sertifikātu šajā pat medicīnas iestādē, iespējams, uzrādījis vēl kāds /pers. C/ tuvs ģimenes cilvēks, kurš slimnīcā reanimācijā cīnās par savu dzīvību."

Rakstā tālāk papildus norādīts: "/pers. C/ ģimene kategoriski noraida vakar /Nosaukums B1/ Ziņās publiskoto neoficiālo informāciju par pieļāvumu, ka šonedēļ no Covid-19 mirušajam bijušajam /Nosaukums I/, iespējams, varētu būt bijis it kā viltots vakcinācijas sertifikāts." Arī šajā teikumā

skatītājam tiek skaidri norādīts, ka informācija ziņu pasniegšanas brīdī ir vērtējama pieļāvuma, nevis apgalvojuma formā, tāpēc nav pārkāptas pieļaujamās kritikas robežas. Turklāt informācijā par vēl kādu citu /pers. C/ ģimenes locekli netiek atklāta nevienas konkrētas personas identitāte.

[4.3] Viens no būtiskākajiem EPLL normā noteiktajiem elektronisko plašsaziņas līdzekļu nosacījumiem ir nodrošināt, lai fakti un notikumi raidījumos tiktu atspoguļoti ar pienācīgu precizitāti un neitralitāti.

Ar vārdu savienojumu "pienācīga precizitāte" ir saprotams pienākums faktus atspoguļot precīzi, bez kļūdām, un jautājumos, par kuriem tiek veidoti informatīvi analītiskie raidījumi, kuri skar vai ieinteresē lielu sabiedrības daļu, informācija jāatspoguļo ar vēl lielāku precizitāti.

Ar vārdu savienojumu "pienācīga neitralitāte" ir saprotams, ka, veidojot informatīvi analītiskos raidījumus, fakti ir jāatspoguļo tā, lai raidījumā nebūtu jūtama raidījumu veidotāju/vadītāju nostāja, kura ietekmē raidījuma virzības noteikšanu attiecībā uz raidījumā apskatāmo tēmu.

[4.3.1] Tiesu praksē atzīts, ka žurnālistu nevar saukt pie atbildības par tādas sabiedrībai nozīmīgas informācijas izplatīšanu, kas vēlāk ir izrādījusies nepatiesa, ja uz izplatīšanas vai publikācijas brīdi žurnālistam varēja būt pilnīga pārliecība, ka informācija ir patiesa, un viņš ir darbojies labā ticībā. Ja arī visi izteikumi ir apgalvojuma formā, ko lasītājs vai klausītājs varētu uztvert kā ziņas, žurnālists, ja vien nerīkojas ļaunticīgi, var paļauties, ka secinājumi, kas iegūti, apkopojot no ticamiem informācijas avotiem iegūto informāciju, būs patiesi, pat ja vēlāk izrādīsies, ka iegūtā informācija ir kļūdaina.

[4.3.1.1] Ziņu pasniegšanas brīdī bija saņemtas neoficiālas ziņas.

Šis fakts atbilst patiesībai - atbildētāja saņēma informāciju par sertifikāta uzrādīšanu no atbildētājai uzticama un ilglaicīga avota, kas attiecīgi neradīja atbildētājai šaubas par ziņu faktoloģisko patiesumu. Ievērojot pienākumu izplatīt informāciju, kura ir faktos balstīta un pienācīgi precīza, nevis nepārbaudīta, neprecīza un maldinoša, atbildētāja ieguva ziņas no vēl viena informācijas avota, kurš arī apstiprināja minēto ziņu patiesumu.

Šādā veidā atbildētāja pārliecinājās par publicējamo ziņu faktoloģisko patiesumu, precizitāti un rūpību, lai nemaldinātu sabiedrību, un uz informācijas izplatīšanas brīdi tai bija pilnīga pārliecība, ka informācija ir patiesa.

Tiesu praksē atzīts, ka, ja žurnālistam liegtu iespēju atsaukties uz tādu amatpersonu vai speciālistu sniegto informāciju, kuri kā noskaidrojamo jautājumu pārzinātāji un lietpratēji pirmšķietami ir kompetenti sniegt informāciju vai izteikt viedokli par attiecīgo jautājumu, tiktu nesamērīgi ierobežotas iespējas veikt žurnālistisko izmeklēšanu, publicēt izpētes secinājumus un pildīt demokrātiskā sabiedrībā nepieciešamo žurnālista uzdevumu – informēt sabiedrību par aktuālām un nozīmīgām tēmām.

Atbildētāja, Rakstā un Raidījumā atspoguļojot informāciju, ievēroja maksimālu neitralitāti, apzināti nesagrozot iegūto informāciju un norādot, ka tā iegūta no neoficiāla avota.

[4.3.1.2] Atbildētāja pilda likuma "Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem" 22.pantā noteikto pienākumu glabāt noslēpumu par informācijas avotu. Atbildētājai ir saistošs šis pienākums, jo persona, kura sniegusi informāciju, ir prasījusi, lai tās vārds netiktu norādīts masu informācijas līdzeklī.

[4.3.2] Nolūkā gūt nepārprotamu skaidrību par notikušā apstākļiem un izvairīties no neprecīzas informācijas publicēšanas, /datums/ atbildētāja vērsās ar iesniegumu Valsts policijā, lūdzot veikt nepastarpinātu, objektīvu faktu pārbaudi, pārbaudot /pers. C/ medicīnisko dokumentāciju, kas attiecas uz ārstēšanos no Covid-19 infekcijas, kā arī reģistrus, kuros glabājas ziņas par vakcināciju vai par uzrādītiem Covid-19 sertifikātiem.

[4.3.3] Nodrošinot informācijas precizitāti, atbildētāja pildīja arī kritiskas attieksmes pret informācijas avotu pienākumu.

Minētais nozīmē, ka informācija ir jāizvērtē kritiski, ievērojot informācijas avota ieinteresētību un iespējamos interešu konfliktus.

Latvijas Mediju ētikas padome secināja, ka /pers. C/ ģimeni kā avotu, pie kura vērsties, lai pārliecinātos par atbildētājas rīcībā esošo informāciju, konkrētajā gadījumā varētu novērtēt kritiski tieši saistībā ar iespējamu interešu konfliktu.

Atbildētāja uzsver, ka Raksts un Raidījums bija par viltota sertifikāta uzrādīšanu medicīnas iestādē. Ir apšaubāms, vai ģimene nepārtraukti bija klāt /pers. C/ medicīnas iestādē, lai zinātu, vai /pers. C/ uzrādīja sertifikātu.

[4.4] /datums/, uzzinot, ka Valsts policija ir pieņēmusi lēmumu par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu, atbildētāja programmā " /Nosaukums B/" un portālā skaties.lv publiskoja informāciju, ka izskanējusī neoficiālā informācija nav guvusi apstiprinājumu, kā arī uzreiz atvainojās /pers. C/ ģimenei.

[4.5] Atbildētājas darbības liecina par atbildētājas kā atbildīga plašsaziņas līdzekļa rīcību, kas pārliecinās par informācijas ticamību un precizē to atbilstoši noskaidrotajiem faktiem.

Līdz ar to nav pamatoti prasītāju apgalvojumi, ka neesot iespējams secināt, ka atbildētāja publicēšanas brīdī būtu rīkojusies labā ticībā, godprātīgi un neapzinoties riskus.

[4.5] Prasītāju lūgums atsaukt nepatiesās ziņas Rakstā un Raidījumā nav pamatots.

Fakts, ka ziņu pasniegšanas brīdī bija saņemtas attiecīgas neoficiālas ziņas, atbilst patiesībai, un tas skaidri tika nodots skatītājiem, tādējādi šādu ziņu atsaukt nav pamata.

[4.6] Aktualizējot informāciju pēc Valsts policijas pieņemtā lēmuma, atbildētāja ir publicējusi ziņas pie rakstiem tās resursos, ka iepriekš publicētā informācija neapstiprinājās. Tādējādi atbildētāja ir godprātīgi nodevusi skatītājiem vēstījumu par to, kāda ir aktuālā informācija šajā lietā: "Pēc Medija pieprasījuma Valsts policijai veikt izmeklēšanu apstākļu noskaidrošanai, minētā informācija neapstiprinājās ar Valsts Policijas /datums/izdotu lēmumu, un tika konstatēts, ka viltota sertifikāta /pers. A/ nebija. Medijs ir atvainojies /pers. A/ ģimenei par publiskotu neoficiālā avota sniegtu informāciju."

Šāds ziņu papildinājums Rakstā ir atzīstams par atbilstošu, jo no tā nepārprotami izriet, ka iepriekš izplatītā informācija neapstiprinājās, precizētā informācija ir publiski pieejama visai tai pašai auditorijai, kuru šādas ziņas varēja sasniegt, un nepārprotami jebkuram lasītājam, secinot, ka /pers. C/ reputācija šajā sakarā ir nevainojama.

Atbildētāja nodrošināja aktuālas informācijas publicēšanu un atvainojās arī programmā " /Nosaukums B/" mutvārdos.

Informācijas papildināšanas mērķis bija nepārprotami secināt, ka iepriekš izplatītā, no neoficiāliem informācijas avotiem iegūtā informācija neapstiprinājās, kas tiešā veidā izriet gan no papildinājuma Rakstā, gan arī /datums/publiskotās informācijas sižetā.

Neitrālam programmas " /Nosaukums B/" skatītājam no malas, dzirdot, ka policija ir saņēmusi liecības, ka /pers. C/ nav uzrādījis Covid-19 vakcinācijas sertifikātu un ka " /Nosaukums B/" atvainojas /pers. C/ ģimenei, ir nodots skaidrs vēstījums, ka iepriekš izteiktā neoficiālā ziņa nav apstiprinājusies.

Šādam neitrālam skatītājam informācijas vēstījuma saņemšanu neietekmē tādi apstākļi kā tas, vai šo informāciju teicis tas pats vai cits žurnālists, ir vai nav redzama šī žurnālista seja, vai pēc teiktā sākas reklāmas klips.

Prasītāju prasība atbildētājai atsaukt ziņas un vēlreiz atvainoties nav pamatota.

[4.7] Prasītāju veiktais atlīdzinājuma aprēķins nav pamatots, jo situācijā, ja prasību par goda un cieņas aizskārumu būtu varējis celt pats /pers. C/, viņa pieprasītās kompensācijas apmērs nebūtu nekādā veidā atkarīgs no ģimenes locekļu skaita.

Atbildētāja norāda, ka saistībā ar kompensācijas par morālā kaitējuma piešķiršanu cietušo personu ģimenēm Augstākās tiesas Senāts ir norādījis, ka par katru notikušo gadījumu tiek noteikta viena atlīdzināmā summa ģimenei, nevis katram ģimenes loceklim atsevišķi.

Atbilstoši Civillikuma 5.pantam, nosakot atlīdzību par morālo kaitējumu, tiesnesim jāspriež pēc taisnības apziņas un vispārējiem tiesību principiem. Tas nozīmē, ka tiesnesim jāņem vērā konkrētajā sabiedrībā pastāvošās vērtības, kā arī taisnīguma princips, kas savā būtībā vērsts uz sadūrušos interešu samierināšanu.

Prasītāju pieprasīto kompensācijas apmēru nevar uzskatīt par atbilstīgu turpmāk norādīto iemeslu dēļ.

[4.7.1] Tiesu praksē atlīdzinājums naudā tiek noteikts, ja personai ir nodarīts būtisks morālais kaitējums. Lemjot par atbilstīgu atlīdzinājumu, būtiska nozīme ir tam, vai publicētā informācija ir radījusi prasītājam kādas konkrētas negatīvas sekas.

Atbildētāja neapšauba, ka prasītājām un /pers. C/ dēliem sakarā ar tuvinieka nāvi ir pārdzīvojumi un garīgas ciešanas, ko ģimene izjūt vēl joprojām. Tomēr nav pamatots prasītāju arguments, ka tieši atbildētājas darbību rezultātā radītais kaitējums un ciešanas /pers. C/ ģimenei vēl joprojām turpinās vairākus mēnešus pēc Raksta un Raidījuma publicēšanas.

Kaut arī ģimene cieš zaudējumu, radušās ciešanas nav sekas atbildētājas darbībai, proti: Raksta un Raidījuma rezultātā nav iestājusies personas nāve.

Tāpat arī publicētā informācija nav par nāves cēloņiem, bet gan par viltota sertifikāta uzrādīšanas faktu.

[4.7.2] Nav pamatotas arī prasītāju norādes, ka interneta vietnēs pieejamās ziņas esot atstājušas iespaidu uz /pers. C/ biogrāfiju.

Meklētājprogrammas *Google* meklēšanas rezultāti atspoguļo informāciju un tās secību, pielāgojot to konkrētajiem lietotājiem. Attiecīgi meklēšanas rezultāti piedāvā atšķirīgus rezultātus.

Šobrīd minētajā meklētājprogrammā saistībā ar /pers. C/ sertifikātu atrodamas tikai aktualizētās ziņas, kas izriet pat no vairākiem publikāciju virsrakstiem, piemēram, "Valsts policija: /pers. C/ nav bijis viltots Covid-19 sertifikāts; /Nosaukums B1/ atvainojas piederīgajiem", "Policija negūst apstiprinājumu, ka /pers. C/ būtu uzrādījis viltotu Covid-19 sertifikātu", "/pers. C/ mediķiem nav uzrādījis viltotu vakcinācijas sertifikātu", "Policija: /pers. C/ mediķiem nav uzrādījis viltotu Covid-19 sertifikātu".

Tāpat arī /pers. C/ biogrāfijas apkopojumā vietnē "Vikipēdija" norādīts, ka /pers. C/ nebija vakcinējies pret Covid-19 un esot dalījies ar pieņēmumu, ka veiksmīgi izslimos slimību un iegūs imunitāti dabīgā ceļā, kas neliecina par interneta vietnēs atstātu nepatiesu iespaidu uz /pers. C/ biogrāfiju.

Tādējādi nav pierādīts, ka atbildētājas publicētā informācija būtu ietekmējusi /pers. C/ biogrāfiju un radījusi paliekošas sekas /pers. C/ un viņa ģimenei.

[4.7.3] Prasītājas nav atsaukušās uz konkrētiem tiesu prakses piemēriem līdzīgās lietās, kurās tiesa būtu noteikusi prasītāju pieprasītajam kompensācijas apmēram atbilstošu atlīdzību. Gluži pretēji - pieprasītā morālā kaitējuma kompensācijas summa būtiski atšķiras no lietās par goda un cieņas aizskārumiem piedzītajām summām.

No Rīgas apgabaltiesas 2020.gada apkopojuma lietās par morālā kaitējuma atlīdzību par goda un cieņas aizskārumiem atlīdzības robežas ir no 50 EUR līdz 1 100 EUR. Naudas izteiksmē lielu morālā kaitējuma atlīdzības apmēru nosaka gadījumos, piemēram, kad nekvalitatīvi sniegto ārstniecības pakalpojumu rezultātā nodarīts tāds kaitējums, kas vērtējams kā būtisks (bojā gāja prasītājas bērns), sakropļojuma vai izķēmojuma dēļ pasliktinājās prasītāja dzīves kvalitāte, spēja atgriezties ierastajos dzīves apstākļos.

Nosakot atlīdzību par goda un cieņas aizskārumu, tai nevajadzētu būt augstākai nekā atlīdzībai par miesas bojājumu nodarīšanu, nepamatotu aizturēšanu vai vēl smagākiem nodarījumiem.

Nav pamatots prasījums par tādu kaitējuma kompensācijas apmēru, kas ir daudzkārt lielāks kā citos gadījumos saistībā ar personas nāves iestāšanos, nevis saistībā ar informācijas, kas vēlāk neapstiprinājās, publicēšanu.

Atbildētājas Rakstā un Raidījumā publicētā informācija nerada smagas sekas.

Prasītāju pieprasītais kompensācijas apmērs 80 000 EUR apmērā ir pilnīgi nepamatots. Turklāt atbildētāja uzsver, ka salīdzinot ar iepriekš aprakstītajiem tiesu prakses piemēriem, konkrētajā gadījumā informācija netika izplatīta aizskarošā, ciniskā vai nievājošā veidā, kā arī atbildētāja sākotnējo informāciju laboja un arī atvainojās.

[5] Tiesas sēdē lietas dalībnieki sniedza šādus paskaidrojumus.

[5.1] Tiesas sēdē prasītāju pilnvarotais pārstāvis zvērināts advokāts Lauris Liepa prasību uzturēja uz prasības pieteikumā norādītiem motīviem un pamatiem un lūdza tiesu to apmierināt.

[5.2] Tiesas sēdē atbildētājas pilnvarotais pārstāvis zvērināts advokāts Andris Tauriņš prasību neatzina un lūdza tiesu to noraidīt.

**Motīvu daļa**

[6] Noklausoties lietas dalībnieku paskaidrojumus, liecinieces liecības un izvērtējot lietas materiālos esošos pierādījumus, tiesa uzskata, ka prasība ir pamatota un apmierināma daļēji.

[7] /datums/ir miris /pers. C/, kurš bija ilggadējs /Nosaukums I/ un sabiedrībā plaši atpazīstama persona.

Prasītājas/pers. A/ un /pers. B/ ir mirušā /pers. C/ ģimenes locekles – laulātā un meita, kuras cēlušas prasību tiesā mirušā un tuvāko ģimenes locekļu goda un cieņas aizsardzībai, kas nodarīts, atbildētājai izplatot prasītāju norādītās nepatiesās, godu un cieņu aizskarošās ziņas par /pers. C/.

[8] /datums/SIA "/Nosaukums A/" programmas " /Nosaukums B/" sižetā plkst./laiks/ (turpmāk - Raidījums) tika publiskotas šādas ziņas par /pers. C/:

"[...] Mediķi gatavojas vērsties pie likumsargiem par kāda pret Covid it kā vakcinēta pacienta nāvi. Notikušā apstākļi liecina, ka mirušais patiesībā nebija vakcinēts. /Nosaukums B1/ Ziņu rīcībā esošā neoficiālā informācija liecina, ka viltotā sertifikāta uzrādītājs bijis aizvakar no Covid mirušais bijušais /Nosaukums I/ /pers. C/. Tāpat viltotu sertifikātu šajā pat medicīnas iestādē, iespējams, uzrādījis vēl kāds /pers. C/ tuvs ģimenes cilvēks, kurš tagad slimnīcā reanimācijā cīnās par savu dzīvību."

/datums/plkst. /laiks/ portālā /Nosaukums C/ ievietotajā publikācijā (turpmāk – Raksts) pausta šāda ziņa par /pers. C/:

"**Neoficiāla informācija: no Covid?19 mirušais /pers. C, iespējams, uzrādījis viltotu vakcinācijas sertifikātu** (Raksta virsraksts)

[…] /Nosaukums B/ rīcībā esošā neoficiālā informācija liecina, ka viltotā sertifikāta uzrādītājs bijis aizvakar no Covid-19 mirušais bijušais /Nosaukums I/ /pers. C/. Tāpat viltotu sertifikātu šajā pat medicīnas iestādē, iespējams, uzrādījis vēl kāds /pers. C/ tuvs cilvēks, kurš slimnīcā reanimācijā cīnās par savu dzīvību."

[8.1] Prasītājas uzskata, ka nepatiesa, mirušā /pers. C/ un viņa ģimenes locekļu godu un cieņu aizskaroša ir izplatītā ziņa, kuras saturiskais vēstījums pauž informāciju par /pers. C/ rīcību, iegūstot un mediķiem uzrādot viltotu Covid-19 vakcinācijas sertifikātu, kā arī par identisku kāda cita (vārdā nenosaukta) /pers. C/ ģimenes locekļa rīcību.

[8.2] Nav strīda, ka atbildētāja SIA "/Nosaukums A/" ir atbildīga par programmas " /Nosaukums B/" un portāla /Nosaukums C/ saturu.

[9] Likuma "Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem" 21. panta pirmajā daļā noteikts, ka fiziskās vai juridiskās personas ir tiesīgas pieprasīt, lai masu informācijas līdzekļi atsauc par tām publicētās (pārraidītās) ziņas, ja tās neatbilst patiesībai. Citos goda un cieņas aizskaršanas gadījumos ir tiesības prasīt atvainošanos.

Civillikuma 2352.[1] panta pirmajā un otrajā daļā noteikts, ka katram ir tiesības prasīt tiesas ceļā atsaukt ziņas, kas aizskar viņa godu un cieņu, ja šādu ziņu izplatītājs nepierāda, ka tās atbilst patiesībai. Ja personas godu un cieņu aizskarošās ziņas izplatītas presē, tad gadījumā, kad tās neatbilst

patiesībai, šīs ziņas presē arī jāatsauc. Ja personas godu un cieņu aizskarošās ziņas, kas neatbilst patiesībai, ietvertas dokumentā, šāds dokuments jāapmaina. Citos gadījumos atsaukšanas kārtību nosaka tiesa.

[9.1] Prasītājas uzskata, ka Raidījumā un Rakstā izplatītās ziņas ir ne vien nepatiesas, bet arī /pers. C/ un viņa ģimenes locekļu godu un cieņu aizskarošas, un celtā prasība par ziņu atsaukšanu ir pamatota gan ar Civillikuma 2352.[1] pantu, gan likuma "Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem" 21. pantu.

Tiesa secina, ka atbildētāja, izsakot iebildumus prasībai, ir vērtējusi izplatīto ziņu vienīgi no patiesuma ziņas izplatīšanas brīdī viedokļa, uzskatot, ka ziņa nevar tikt vērtēta kā nepatiesa, jo tā atbilda tai informācijai, kura bija atbildētājas rīcībā ziņas publiskošanas brīdī un kuru tā bija saņēmusi no diviem ilglaicīgiem un uzticamiem informācijas avotiem, un ka ziņas pasniegšanas forma, izvēlētie formulējumi sniedz skaidru vēstījumu, ka ziņa ir neoficiāla, proti: tās patiesumu ir nepieciešams pārbaudīt. Tomēr atbildētāja, zinot, ka izplatītā ziņa, kura neguva apstiprinājumu un kuras saturiskais vēstījums ir par mirušas, sabiedrībā plaši zināmas personas iespējami noziedzīgu rīcību, izmantojot viltotu Covid-19 vakcinācijas sertifikātu, nav sniegusi nekādu novērtējumu izplatītās ziņas satura savienojamībai ar personas tiesībām uz privāto dzīvi, kuru tvērumā ietilpst arī goda un cieņas aizsardzība. Pat gadījumā, ja atbildētāja uzskata, ka ziņas saturs, lietotā atstāstījuma izteiksme un izvēlētie vārdi (iespraudums "iespējams", "neoficiāla informācija") nevarēja auditorijai radīt priekšstatu par /pers. C/ vainojamību kriminālsodāmas darbības izdarīšanā, atbildētājai bija nepieciešams veikt ziņas izplatīšanas ietekmes uz personas goda un cieņas aizsardzību izvērtējumu pirms tās izplatīšanas, jo īpaši apstākļos, kad pati persona (/pers. C/) sevi aizstāvēt nevarēja, jo bija miris tikai divas dienas pirms ziņas izplatīšanas.

Tiesa nav guvusi pārliecību, ka atbildētāja būtu veikusi šādu izvērtējumu.

[9.2] Likuma "Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem" 21. panta otrajā daļā noteikts, ka iesniegums par nepatiesu ziņu atsaukšanu vai atvainošanos iesniedzams masu informācijas līdzekļa redaktoram sešu mēnešu laikā no nepatieso ziņu vai godu un cieņu aizskarošās informācijas publicēšanas (pārraidīšanas) dienas.

Likuma "Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem" 21. panta piektajā daļā noteikts, ka, ja masu informācijas līdzeklim nav pierādījumu, ka publicētā (pārraidītā) informācija atbilst patiesībai, tam nekavējoties tā jāatsauc. Atsaukums vai atvainošanās jāpublicē tādā pašā šriftā, tajā pašā izdevuma nodaļā (raidījumā), kurā bija publicētas (pārraidītas) nepatiesās ziņas vai godu un cieņu aizskarošā informācija. Strīdus gadījumā ieinteresētā fiziskā vai juridiskā persona šo ziņu atsaukumu vai atvainošanos var pieprasīt tiesas ceļā.

/datums/plkst. 23.49 /pers. B/ nosūtījusi programmas " /Nosaukums B1/" administrācijai un portāla /Nosaukums C/ redakcijai /pers. C/ ģimenes paziņojumu par /Nosaukums B/ /datums/publiskoto informāciju, izplatot šo paziņojumu arī citu ziņu dienestu redakcijām. Paziņojumā norādīts, ka izplatītās ziņas par /pers. C/ ir nepatiesas, godu un cieņu aizskarošas, pieprasot /Nosaukums B1/ plaši publiski atvainoties un atsaukt ziņas līdz 2021. gada 23. oktobrim.

Tiesa nekonstatē, ka paziņojums būtu izvērtēts pēc būtības likuma "Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem" 21. panta trešajā noteiktajā kārtībā. /datums/programmā " /Nosaukums B/" paziņojums tika nolasīts, norādot, ka atbildētāja turpinās lietas apstākļu noskaidrošanu. Tāpat /datums/portālā /Nosaukums C/ publicētais Raksts papildināts ar informāciju par /pers. C/ ģimenes paziņojumu un to, ka " /Nosaukums B/" veidotāji turpinās apstākļu noskaidrošanu.

[9.3] Tiesa uzskata, ka ziņu atsaukšanas mērķis ir sniegt nepārprotamu vēstījumu auditorijai, ka ziņu izplatītājs, ziņu izplatot, ir pieļāvis kļūdu, rīkojies prettiesiski un ka attiecīgajai ziņai vispār nebija jānonāk publiskajā telpā.

Tiesa, izvērtējot /datums/raidījuma " /Nosaukums B/" sižeta saturu, uzskata, ka tas nav vērtējams kā /datums/ izplatītās ziņas atsaukums likuma "Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem" 21. panta piektās daļas un Civillikuma 2352.[1] panta otrās daļas izpratnē, jo tas sniedz informāciju par publiskotās ziņas patiesuma pārbaudes gaitu un patiesuma neapstiprināšanos, bet nesatur nekādu atbildētājas attieksmi pret savu rīcību vai nožēlu par ziņas publiskošanas faktu, proti: ziņas saturs neļauj secināt, ka atbildētāja atzītu, ka ziņa būtu tikusi publiskota bez pietiekama pamata, iespējami pārsteidzīgi u.tml. un ka tādejādi tai nebija jānonāk publiskā telpā /datums/.

Turklāt visi atbildētājas argumenti, prasību apstrīdot, ir vērsti uz atbildētājas rīcības attaisnošanu, proti: atbildētāja neatzīst, ka būtu rīkojusies prettiesiski, ziņu izplatot, līdz ar to tiesa piekrīt prasītāju argumentam, ka /datums/ziņu sižeta noslēgumā izteiktā atvainošanās /pers. C/ ģimenei ir formāla, jo to neaptver ziņas publiskotāja nožēla par savu rīcību (proti, atbildētāja nepiekrīt, ka tās rīcība, ziņu izplatot, nebija pamatota).

Turklāt atsaukums nav izplatīts tādā pat veidā kā sākotnējā ziņa. Minētais ir konstatēts arī biedrības "Latvijas Mediju ētikas padome" Ētikas padomes 2021. gada 27. janvāra atzinumā Nr. /numurs/.

[10] Lietā nav strīda, ka pēc ziņas publiskošanas, Valsts policijai veicot apstākļu pārbaudi pēc atbildētājas iesnieguma, ir konstatēts, ka /pers. C/ nav ieguvis un izmantojis viltotu Covid-19 vakcinācijas sertifikātu un ka ārstniecības personām viņš savlaicīgi (jau neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta darbiniekiem) ir sniedzis informāciju, ka nav vakcinējies.

Nacionālais veselības dienests ir apstiprinājis, ka tā rīcībā nav informācijas par /pers. C/ izveidotiem vakcinācijas sertifikātiem.

Tiesai nav pamata apšaubīt atbildētājas argumentus, ko apstiprina arī liecinieces liecības, ka tā bija saņēmusi informāciju par to, ka /pers. C/ ir izmantojis viltotu Covid-19 vakcinācijas sertifikātu, no neoficiāla informācijas avota. Atbildētāja veica saņemtās informācijas pārbaudi, vēršoties pie vēl viena informācijas avota, kurš apstiprināja ziņas patiesumu.

Atbildētāja nav veikusi citas darbības informācijas patiesuma pārbaudei pirms ziņas publiskošanas.

Atbildētāja ir vērsusies ar iesniegumu Valsts policijā /datums/, jau pēc ziņas izplatīšanas un /pers. C/ ģimenes locekļu paziņojuma saņemšanas.

[11] Tādejādi ir izvērtējams, vai atbildētājas rīcība, ziņu izplatot, ir atzīstama par godprātīgu un atbilstošu žurnālistikas principiem un vai vārda brīvība un sabiedrības interese saņemt informāciju konkrētajā gadījumā prevalē pār personas tiesībām uz goda un cieņas aizsardzību.

[11.1] Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 24. panta ceturtajā daļā noteikts, ka elektroniskie plašsaziņas līdzekļi nodrošina, lai fakti un notikumi raidījumos tiktu atspoguļoti godīgi, objektīvi, ar pienācīgu precizitāti un neitralitāti, veicinot viedokļu apmaiņu, un atbilstu vispārpieņemtajiem žurnālistikas un ētikas principiem. Komentārus un viedokļus atdala no ziņām un nosauc viedokļa vai komentāra autoru. Informatīvi dokumentālajos un ziņu raidījumos fakti tiek atspoguļoti tā, lai apzināti nemaldinātu auditoriju.

[11.2] SIA "/Nosaukums A/" ir biedrības "Latvijas Mediju ētikas padome" biedre, un savā profesionālajā darbībā tā ir apņēmusies ievērot biedrības apstiprinātā Ētikas kodeksa principus:

- godprātības principu, kas paredz, ka nav pieļaujama un ir novēršama nepatiesas, sagrozītas vai maldinošā formā pasniegtas informācijas, pārspīlējuma, stereotipizācijas publiskošana un centieni tīši un aizklāti ietekmēt auditoriju (4.1. punkts);

- informācijas iegūšanas un izmantošanas principu, kas nosaka plašsaziņas līdzekļa pienākumu iegūt pēc iespējas vairāk auditorijai būtiskas informācijas, lai izveidotu pēc iespējas objektīvāku plašsaziņas mediju saturu; minētais princips ietver sevī šādas darbības: faktu pārbaudi; autentiskuma pārbaudi; kritisku attieksmi pret avotu (4.6.punkts).

Biedrības "Latvijas Mediju ētikas padome" Ētikas padome 2021. gada 27. janvāra atzinumā Nr. /numurs/ atzinusi, ka SIA "/Nosaukums A/" rīcībā, /datums/raidījuma " /Nosaukums B/" sižetā publiskojot ziņas par /pers. C/, ir saskatāms biedrības Ētikas kodeksa 4.1. un 4.6. punktu pārkāpums.

Atzinumā konstatēts, ka sākotnējā medija rīcība, izplatot ziņas par iespējami viltotu vakcinācijas sertifikātu, uzskatāma par pietiekami nepārbaudītu ziņu sensacionalizāciju un bijusi nepamatoti pārsteidzīga, ievērojot notikušā sensitīvo kontekstu.

[11.3] Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumā lietā Nr. 40660/08. 60641/08 *Von Hannover v. German (2);* 2012. gads ir sniegti kritēriji sabiedrības intereses uz vārda brīvību un personas privātās dzīves aizsardzības līdzsvarošanai, un tie ir: publikācijas pienesums sabiedrību interesējošai debatei; personas atpazīstamība sabiedrībā; personas līdzšinējā uzvedība/reputācija; publikācijas saturs, konteksts un konsekvences.

[12] Izvērtējot ziņu izplatīšanas pamatotību, to saturu un sekas atbilstoši minētajām normām un kritērijiem, tiesa atzīst, ka atbildētāja, ziņu publiskojot, nav rīkojusies godprātīgi, ar pienācīgu rūpību pārbaudot saņemto informāciju pirms tās publiskošanas un izvērtējot ziņas izplatīšanas sekas, personas reputāciju sabiedrībā un ziņas iespējamo ietekmi uz personas novērtējumu (jo īpaši to, ka persona, par kuru tās izplatītas, ir mirusi pirms divām dienām, tā pati nespēj sevi aizsargāt, savukārt tuviniekiem ir sēru periods, kas nešaubīgi ir psiholoģiski smags, zaudējot tuvu cilvēku), kā arī tās izplatītā ziņa nesniedz pienesumu sabiedrībai nozīmīgai debatei.

[12.1] Tiesa uzskata, ka ziņa, kuras saturs pauž informāciju par personas iespējami pieļautu kriminālī sodāmas darbības izdarīšanu (kaut arī izteikta pieļāvuma formā, ar atsauci uz neoficiālu informācijas avotu), var ietekmēt personas novērtējumu sabiedrībā, līdz ar to ziņu izplatītājam jo īpaši rūpīgi ir jāizvērtē informācijas izplatīšanas pamatotība, veicot visas saprātīgi iespējamās darbības informācijas pārbaudei.

Tiesai nav zināms atbildētājas informācijas avotu veiktais informācijas atspoguļojums, tai skaitā – to izcelsmes pamats, jo atbildētāja ir atsaukusies uz informācijas avotu aizsardzību, tomēr tas neatbrīvo atbildētāju no pienākuma kritiski un pēc iespējas pilnīgāk izvērtēt informāciju. Ja atbildētāja ir uzticējusies informācijas avotiem, balstoties uz ilgstošu sadarbību, un nav uzskatījusi par nepieciešamu veikt kādas darbības informācijas patiesuma pārbaudei pirms tās publiskošanas, atbildētājai ir jāuzņemas atbildība par iestājušamies sekām.

Tiesa atzīst par nepamatotu atbildētājas viedokli, ka tai nemaz nebija iespēju citādi pārbaudīt saņemtās informācijas patiesumu. Tas apstāklis, ka ziņu par iespējamu noziedzīga nodarījuma izdarīšanu un tā sastāva esību kādas personas rīcībā pārbaude likumā noteiktajā kārtībā prasa laiku, neattaisno informācijas patiesuma pārbaudes neveikšanu. Pienākums sniegt patiesu un pārbaudītu informāciju prevalē pār sabiedrības informēšanas ātrumu.

Konkrētajā gadījumā informācijas izplatīšanas ātrums bez pienācīgas un saprātīgi sagaidāmas ziņas patiesuma pārbaudes, tiesas ieskatā, ir saistīts nevis ar sabiedrības intereses saņemt informāciju nodrošināšanu, bet gan atbildētājas komerciālo interesi būt pirmajam medijam, kas izplata attiecīgu ziņu, radīt sensāciju, tādejādi piesaistot auditoriju un iespējami apsteidzot konkurējošus ziņu dienestus.

Nav pamata uzskatīt, ka ziņas tūlītējas izplatīšanas nepieciešamība būtu pamatota ar iespējama sabiedrības interešu apdraudējuma novēršanu.

[12.2] Dzīvē gūtie novērojumi liecina, ka zināma sabiedrības daļa ar pastiprinātu interesi uztver ziņas, kas saistītas ar sabiedrībā atpazīstamu cilvēku pieļautiem vai iespējami pieļautiem likumu pārkāpumiem, taču šī interese nav ilgnoturīga, jo tās aktualitāti mazina turpmākās ziņas par norisēm sabiedrībā.

Kaut arī daļēji var piekrist atbildētājas argumentam, ka /pers. C/ ģimenes locekļi varēja nebūt visobjektīvākie informācijas avoti gan tuvu personisku attiecību un subjektīvās attieksmes pret mirušo dēļ, gan arī iespējami pilnīgas informācijas neesības dēļ, tomēr, ja atbildētāja būtu vērsusies pie ģimenes locekļiem, tai būtu pilnībā skaidra ģimenes locekļu nostāja, tā būtu radījusi kritiskāku attieksmi pret informācijas uzticamību un ziņu izplatīšanas konsekvencēm.

Tomēr, kā secināms no atbildētājas argumentiem, tā šādu vai jebkādu citu informācijas patiesuma pārbaudes iespēju nav pat apsvērusi (piemēram, vēršoties ārstniecības iestādē; sākotnēji vēršoties ar iesniegumu Valsts policijā un aprobežojoties ar informācijas sniegšanu par Valsts policijas veiktu pārbaudi).

[12.3] Tiesa atzīst par nepamatotiem atbildētājas argumentus, ka ziņu publiskošana ir pamatota ar attiecīgajā brīdī sabiedrībā nozīmīga jautājuma – vakcinācijas pret Covid-19 un vakcinācijas sertifikātu viltošanas gadījumiem - atspoguļojumu.

Neapšaubāmi, 2021. gada rudenī, ievērojami pieaugot saslimstībai ar Covid-19 un ieviešot prasības infekcijas izplatības ierobežošanai, tai skaitā – nosakot pienākumu vakcinēties, jautājumam par vakcināciju pret Covid-19 bija ārkārtīgi augsta aktualitāte, par to notika plaša publiska debate, kā arī bija publiski izskanējuši gadījumi par prettiesisku vakcinācijas sertifikātu iegūšanu un izmantošanu.

Tomēr atbildētājas izplatītā ziņa par to, ka iespējami /pers. C/ ir izmantojis viltotu vakcinācijas sertifikātu, pati par sevi nesniedz nekādu pienesumu šai debatei un neraisa turpmāku diskusiju par vakcinācijas jautājumu, proti: saturiski ziņa nav par pandēmijas izplatību un tās ierobežošanu, vakcināciju un sertifikātu nepieciešamību. Līdz ar to, tiesas ieskatā, atbildētājas arguments par ziņas sabiedrisko nozīmīgumu ir vērtējams kritiski, atzīstot, ka faktiski zem sabiedriskā nozīmīguma argumenta ir saskatāma vēlme radīt sensāciju.

[12.4] /pers. C/ ir sabiedrībā ilgstoši un plaši atpazīstama persona, kura devusi būtisku ieguldījumu valsts attīstībā, ieguldot nozīmīgu darbu /Nosaukums I/ sistēmas attīstībā un ilgstoši vadot /Nosaukums I/. /pers. C/ reputācija dzīves laikā ir bijusi nevainojama.

Nav pamata uzskatīt, ka /pers. C/ ar savu rīcību vai publiskiem izteikumiem jebkādi būtu veicinājis attiecīgas ziņas izplatīšanu vai radījis atbildētajai pietiekamu un ticamu pamatu paļauties uz saņemtās informācijas patiesumu.

Pēc /Nosaukums I/ amata atstāšanas /pers. C/ iesaistījās politikā, aktīvi darbojoties partijā "/Nosaukums K./". Ir vispārzināms, ka minētā partija ir publiski paudusi savu nostāju vakcinācijas jautājumā, iestājoties pret obligātu vakcināciju un uzskatot, ka vakcinācijai pret Covid-19 jābalstās vienīgi uz brīvprātības principa. Tāpat arī /pers. C/ publiski ir paudis savu personīgo attieksmi pret vakcināciju, paužot pārliecību, ka imunitāti ir iespējams iegūt pārslimošanas ceļā. /pers. C/ nekad publiski nav paudis tādu viedokli vakcinācijas jautājumā vai pieļāvis jebkādu tādu rīcību, kas radītu kaut pirmšķietamu pamatu informācijas par viltota sertifikāta iegūšanu ticamībai. Gluži pretēji – tiesas ieskatā, publiski paustais viedoklis pats par sevi varēja radīt atbildētājai pietiekamu pamatu saņemtās informācijas patiesuma apšaubīšanai un tās kritiskai novērtēšanai.

Nav šaubu, ka vakcinācijas neveikšana ir raisījusi un pamatoti var raisīt diskusiju par tās atbilstību kopējai sabiedrības veselības interesei, tomēr tā nekādi nerada pamatu saistīt personas attieksmi, iestājoties pret obligātu vakcināciju, ar noziedzīga nodarījuma izdarīšanas, iegūstot un izmantojot viltotu vakcinācijas sertifikātu, pieļāvumu. Ja atbildētāja ir uzskatījusi, ka /pers. C/ publiski paustais viedoklis vakcinācijas jautājumā rada pietiekamu pamatu aizdomām par prettiesisku vakcinācijas sertifikāta iegūšanu, tad šāda pārliecība būtu attiecināma uz ikvienu personu, kura pārliecības dēļ neizpildīja vakcinācijas prasību, uzlūkojot šīs personas kā potenciālus noziedzīga nodarījuma izdarītājus.

/pers. C/ kā sabiedrībā atpazīstama cilvēka un politiķa kritikas robežas ir augstākas, tomēr tas neizslēdz pienākumu pienācīgi pārbaudīt informācijas patiesumu un atturēties no nepārbaudītu ziņu publiskošanas. Visticamāk, pats /pers. C/, publiski paužot uzskatus tik sensitīvā jautājumā kā vakcinācija pret Covid-19, kuri vairumā sabiedrības neguva atbalstu, apzinājās, ka viņa nostāju var nesaprast un viņš var tikt publiski kritizēts. Tomēr šī rīcība nekādi nav vērtējama kā tāda, kas būtu veicinājusi attiecīgas ziņas izplatīšanu vai radījusi atbildētājai pirmšķietamu pārliecību par saņemtās informācijas patiesumu.

[12.5] Izvērtējot ziņas patiesumu, primāri ir jāvērtē ne tas, kādu vēstījumu ziņas izplatītājs vēlējās nodot sabiedrībai, bet gan kā izplatīto ziņu varēja uztvert neitrāls vidusmēra klausītājs vai lasītājs.

Tiesa nepiekrīt atbildētājas argumentam, ka auditorijai nevarēja rasties nepareizs priekšstats par ziņā iekļauto vēstījumu vai pārliecība par ziņas patiesumu.

Kā jau iepriekš norādīts, sabiedrību interesē ziņas par sabiedrībā zināmām personām, viņu privāto dzīvi, un ziņas par iespējami pieļautiem pārkāpumiem pastiprināti piesaista sabiedrības uzmanību, taču šī interese nav noturīga, proti: dzīvē gūtie novērojumi liecina, ka, ievērojot informācijas

apjomu un aprites ātrumu, pārsvarā šāda satura ziņas piesaista uzmanību to izplatīšanas brīdī un salīdzinoši neilgu laiku pēc tā (atkarībā no ziņas satura), kad arī tiek izdarīts personīgs novērtējums, bet turpmāk ziņa zaudē aktualitāti iepretim jaunām ziņām. Tiesas ieskatā, ievērojot to, ka ziņa par iespējamu vakcinācijas sertifikāta viltošanu tika izplatīta tikai divas dienas pēc /pers. C/ nāves, par kuras iemeslu izskanēja ziņa publiskajā telpā, tā piesaistīja pastiprinātu auditorijas uzmanību ziņas izplatīšanas brīdī. Tomēr ir apšaubāms, ka, pirmkārt, auditorija šo ziņu uztvēra kā tādu, kas vēl ir pārbaudāma un kam var arī nebūt pietiekama faktoloģiska bāze secinājumu par /pers. C/ rīcību izdarīšanai, un, otrkārt, ka vairumam auditorijas arī turpmāk bija tāda pat interese par turpmāko apstākļu noskaidrošanu, kā tas bija ziņas izplatīšanas brīdī, un ka sabiedrība turpināja tai sekot.

Tiesa piekrīt, ka saprātīga persona, dzirdot attiecīgu ziņu, saprot, ka likumā ir noteikta kārtība noziedzīgu nodarījumu esības un personas vainas noskaidrošanai, tanī pat laikā vidusmēra ziņas saņēmējs (pat arī juridiski izglītots) pašsaprotami pieņem, ka aizdomas par sabiedrībā zināmas personas iespējami veiktu noziedzīga nodarījuma izdarīšanu (turklāt – pirms uzsākta pārbaude likumā noteiktā kārtībā) publiski netiek paustas bez nopietnas un pietiekami pārbaudītas faktoloģiskas bāzes, līdz ar to tām tiek piešķirta augsta ticamības pakāpe.

Turklāt ziņas saturiskajā vēstījumā nav akcenta uz policijas veiktu apstākļu noskaidrošanu, pamatojoties uz tās rīcībā esošām ziņām par iespējamu noziedzīgu nodarījumu (jo ziņas publiskošanas brīdī nekāda pārbaude nebija uzsākta un atbildētāja vēl nebija vērsusies ar iesniegumu policijā), bet gan uz /pers. C/ iespējami noziedzīgu rīcību – viltota vakcinācijas sertifikāta izmantošanu. Līdz ar to nav pamata sagaidīt, ka auditorija, pati veicot pastiprinātu ziņas analīzi, ieliks akcentu vajadzīgajā vietā, kaut arī ziņas izplatītājs to nav darījis.

[12.6] Atbildētāja nav sniegusi nekādu pamatojumu par Raidījumā un Rakstā iekļautās ziņas par citu /pers. C/ ģimenes locekli, kurš uzrādījis viltotu vakcinācijas sertifikātu, izcelsmi, ticamību, tai skaitā - par šīs personas identitāti. Līdz ar to ir pamats atzīt, ka ziņa nav patiesa.

Tas apstāklis, ka Raidījumā un Rakstā nav minēta informācija par personas identitāti, nerada pamatu secinājumam, ka šī ziņa nevar aizskart prasītāju godu un cieņu. Gluži pretēji – ziņas nekonkrētība rada pamatu vidusmēra skatītājam un lasītājam attiecināt šo ziņu uz ikvienu /pers. C/ ģimenes locekli, tai skaitā prasītājām.

[13] Ievērojot minētos apstākļus, tiesa atzīst, ka Raidījumā un Rakstā publiskotā ziņa ir izplatīta, neesot pietiekamai faktoloģiskai bāzei, neveicot ziņas patiesuma pārbaudi, un tās saturiskais vēstījums neitrālam vidusmēra klausītājam un lasītājam var radīt pārliecību par ziņas patiesumu. Līdz ar to atbildētājai ir pienākums atsaukt Raidījumā un Rakstā publiskoto ziņu.

Tiesa atzīst, ka publiskotā ziņa ir tāda, kas negatīvi ietekmē /pers. C/ un viņa ģimenes locekļu reputāciju, tādejādi tā atzīstama par godu un cieņu aizskarošu. Ziņa izplatīta tikai divas dienas pēc /pers. C/ nāves, ne mazākajā mērā nerespektējot ne aizgājēja piemiņu un dzīves laikā ar savu darbu iegūto reputāciju, ne arī tuvinieku sēras. Prasītājas un citi ģimenes locekļi psiholoģiski ļoti smagā dzīves periodā, kāds iestājas, zaudējot tuvu cilvēku, kad primāri tuvinieku rūpes ir saistītas ar pienācīgu aizgājēja izvadīšanu, ir tikuši iesaistīti publiskā forumā un bijuši spiesti aizstāvēt mirušā /pers. C/ un viņa ģimenes godu un cieņu.

[14] Saskaņā ar Civillikuma 1635. pantu katrs tiesību aizskārums, tas ir, katra pati par sevi neatļauta darbība, kuras rezultātā nodarīts kaitējums (arī morālais kaitējums), dod tiesību cietušajam prasīt apmierinājumu no aizskārēja, ciktāl viņu par šo darbību var vainot. Ar morālo kaitējumu jāsaprot fiziskas vai garīgas ciešanas, kas izraisītas ar neatļautas darbības rezultātā nodarītu cietušā nemantisko tiesību vai nemantisko labumu aizskārumu. Atlīdzības apmēru par morālo kaitējumu nosaka tiesa pēc sava ieskata, ņemot vērā morālā kaitējuma smagumu un sekas. Ja šā panta otrajā daļā minētā neatļautā darbība izpaudusies kā noziedzīgs nodarījums pret personas dzīvību, veselību, tikumību, dzimumneaizskaramību, brīvību, godu, cieņu vai pret ģimeni, vai nepilngadīgo, pieņemams, ka cietušajam šādas darbības rezultātā ir nodarīts morālais kaitējums.

Saskaņā ar Civillikuma 2352.[1] panta trešo daļu, ja kāds prettiesiski aizskar personas godu un cieņu mutvārdiem, rakstveidā vai ar darbiem, tad viņam jādod atlīdzība (mantiska kompensācija). Atlīdzības apmēru nosaka tiesa.

Likuma "Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem" 28. pantā noteikts ka kaitējums, arī morālais kaitējums, ko masu informācijas līdzeklis nodarījis fiziskajai vai juridiskajai personai, sniedzot nepatiesas ziņas, ceļot neslavu un aizskarot tās godu un cieņu, publicējot ziņas un informāciju, kuru publikācija aizliegta ar likumu, masu informācijas līdzeklim jāatlīdzina šai personai likumā noteiktajā kārtībā.

Tā kā atbildētāja ir pieļāvusi mirušā /pers. C/ un viņa ģimenes locekļu goda un cieņas aizskārumu, publiskojot nepārbaudītas, nepatiesas ziņas par /pers. C/, tai ir nosakāms pienākums atlīdzināt aizskāruma rezultātā radīto morālo kaitējumu.

[15] Nosakot atlīdzinājuma apmēru, tiesa ņem vērā judikatūrā nostiprinātus kritērijus, uz kuriem ietverta atsauce Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta tiesu prakses apkopojumā "Goda un cieņas civiltiesiskā aizsardzība", proti: ziņu izplatīšanas publiskums un plašums; aizskāruma smagums pret personu; sekas, ko radījusi ziņu izplatīšana; pušu personība; aizskarto tiesību un interešu nozīmīgums; kaitējuma raksturs un ilgums); kaitējuma nodarīšanas apstākļi; pārkāpēja attieksme; cietušā rīcība; kaitējuma sekas; vai kompensācijas apmērs nodrošina līdzsvaru starp vārda brīvību un goda un cieņas aizsardzību.

Vienlaikus tiesa atzīst par pamatotu atbildētājas argumentu, ka, nosakot atlīdzības apmēru, ir ņemama vērā tiesu prakse līdzīgās lietās un tajās noteiktais atlīdzības apmērs. Kompensācijai nav jābūt identiskai, jo katrā lietā ir atšķirīgi apstākļi, kas var ietekmēt kompensācijas apmēru, taču tā nevar būt būtiski atšķirīga.

Šajā sakarā tiesa ņem vērā judikatūras atziņas, proti: Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2019. gada 10. jūlija spriedumā lietā Nr. SKC-40/2019 un 2011. gada 5. oktobra spriedumā lietā Nr. SKC-209/2011 iekļautās atziņas par kompensācijas apmēra noteikšanu un salīdzināmu gadījumu vērtēšanu, nosakot taisnīgu atlīdzinājumu.

Tiesa atzīst, ka kompensācijas apmērs par goda un cieņas aizskārumu nevar tikt pielīdzināts apmēram, kāds tiesu praksē tiek noteikts par kaitējumu, kura rezultātā iestājusies personas nāve vai nodarīts būtisks kaitējums veselībai, jo minēto aizskārumu smagumu un sekas nevar savstarpēji salīdzināt.

[15.1] Ziņas ir izplatītas publiski programmā " /Nosaukums B/" plkst. /laiks/, kas ir viens no iecienītākajiem ziņu raidījumiem Latvijā, kā arī publicētas portālā /Nosaukums B/, tādejādi tās bija pieejamas ļoti plašai latviešu valodā runājošai auditorijai visā Latvijas teritorijā, gan arī ārpus tās. Turklāt nav strīda, ka ziņa tika pārpublicēta citos medijos.

Atbildētāja ziņu nav atsaukusi arī pēc tam, kad saņemts Valsts policijas lēmums (ziņa ir papildināta ar norādi uz aizdomu neapstiprināšanos un /Nosaukums B1/ atvainošanos ģimenei, taču sākotnējā ziņa ir pieejama). Ievadot meklētājprogrammā *Google* meklēšanas kritēriju "/pers. C/", ziņa par iespējamu vakcinācijas sertifikāta viltojumu (kaut arī papildināta ar norādi, ka minētais nav apstiprinājies), ir viens no pirmajiem meklēšanas rezultātiem.

[15.2] Ziņa izplatīta par mirušu personu, kura pati sevi vairs nevarēja aizstāvēt, tādejādi mazinot ziņas izplatīšanas sekas un iespējamu ietekmi uz personas reputāciju sabiedrībā.

Savukārt /pers. C/ tuvinieki ziņu izplatīšanas laikā pārdzīvoja psiholoģiski smagu periodu saistībā ar /pers. C/ nāvi. Ciešanu esība tuva cilvēka nāves gadījumā nav jāpierāda. Sabiedrībā parasti tiek respektētas tuvinieku sāpes sēru periodā un nepieciešamība gatavoties pienācīgai mirušā izvadīšanai, un ir saprotams, ka tuvinieki tik īsā periodā pēc personas nāves nav gatavi ne iesaistīties publiskā debatē, ne risināt būtiskus jautājumus saistībā ar savu tiesību aizskāruma novēršanu, tomēr prasītājas ir bijušas spiestas to darīt.

[15.3] Nav pamata uzskatīt, ka /pers. C/ jebkādā veidā būtu veicinājis pieņēmumu izdarīšanu par iespējamu vakcinācijas sertifikāta viltošanu un attiecīgu ziņu izplatīšanu.

[15.4] Atbildētāja neatzīst, ka rīkojusies prettiesiski, pārsteidzīgi, bez pietiekamas pārbaudes izplatot ziņas. Kaut arī atbildētāja formāli ir atvainojusies /pers. C/ ģimenei /datums/programmas " /Nosaukums B/" sižetā un papildinājusi Rakstu, tomēr, tiesas ieskatā, atvainošanos neaptver patiesa nožēla un rīcības nepareizības atzīšana, jo atbildētājas nostāja un paustie argumenti ar to nav savienojami.

[15.5] Apzinot tiesu praksi kaitējuma kompensācijas apmēra noteikšanā goda un cieņas aizsardzības lietās, secināms, ka atlīdzības apmērs ir robežās no 100 LVL (142,29 EUR) līdz 5000 LVL (7114,36 EUR) (*sk. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2011. gada 20. aprīļa spriedumu lietā Nr. SKC-161; Senāta 2010. gada 9. jūnija spriedumu lietā Nr. SKC-156; Senāta 2006. gada 6. septembra spriedumu Nr. SKC-473, Senāta rīcības sēdes 2011. gada 28. marta lēmumu lietā Nr. SKC-323, Senāta rīcības sēdes 2009. gada 2. jūnija lēmumu lietā Nr. SKC-708, Senāta 2013. gada 28. februāra spriedumu lietā Nr.SKC-11 ).*

[15.6] Ievērojot minētos apstākļus, tiesa uzskata, ka konkrētajā gadījumā atlīdzība par morālo kaitējumu nosakāma 8000 EUR apmērā, sadalot to starp prasītājām vienādās daļās un piedzenot no atbildētājas par labu katrai prasītājai 4000 EUR. Tiesa uzskata, ka kaitējums kompensācijas apmērs ir nosakāms mirušā /pers. C/ ģimenei par atbildētājas pieļautu goda un cieņas aizskārumu, tomēr atlīdzības summa nav dalāma, ievērojot ģimenes locekļu (pirmās pakāpes radinieku) skaitu un /pers. C/ dēlu tiesības saņemt atlīdzinājumu, jo viņi nav prasītāji lietā.

Tiesa uzskata, ka atlīdzības apmērs, kaut arī ir augsts iepretim kompensācijas apmēram citās goda un cieņas aizsardzības lietās, ir atzīstams par samērīgu.

Atbildētāja, būdama profesionāle žurnālistikas jomā, kurai ir zināms pienākums atspoguļot informāciju godprātīgi, to pārbaudīt un atturēties no nepārbaudītas un maldinošas informācijas sniegšanas, nepatiesās, godu un cieņu aizskarošās ziņas, kuru saturiskais vēstījums neitrālam vidusmēra klausītājam un lasītājam varēja radīt priekšstatu par ziņas patiesumu, ir izplatījusi tikai divas dienas pēc /pers. C/ nāves, nerespektējot ne mirušā piemiņu un dzīves laikā ar savu darbu iegūto reputāciju, ne arī tuvinieku sēras. Izplatītās ziņas ilgstošu laika periodu (turpat divus mēnešus) ir bijušas pieejamas publiskā telpā tādā veidā, kādā tās tika izplatītas, un atbildētāja līdz pat šim brīdim ziņas nav atsaukusi, kaut gan jau kopš /datums/nav nekādu šaubu par to, ka /pers. C/ nebija ieguvis un izmantojis viltotu vakcinācijas sertifikātu. Atbildētājas veiktu ziņu papildinājumu ar notikušā pārbaudes rezultātu atspoguļojumu un formālu atvainošanos ģimenei nevar atzīt par ziņas atsaukumu likuma "Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem" 21. panta piektās daļas un Civillikuma 2352.[1] panta otrās daļas izpratnē. Tas, ka minētā atbildētājas rīcība nav vērtējama kā atsaukums, ir konstatēts arī biedrības "Latvijas Mediju ētikas padome" 2021. gada 27. janvāra atzinumā Nr. /numurs/, kurā atzīts, ka izplatītās ziņas par informācijas neatbilstību patiesībai nav uzskatāmas par sākotnēji nepatiesi izplatīto ziņu atsaukumu, un SIA "/Nosaukums A/" uzdots atsaukt izplatītās ziņas. Tomēr nav konstatējams, ka atbildētāja būtu atsaukusi nepatiesās, godu un cieņu aizskarošās ziņas. No atbildētājas attieksmes un argumentiem kopumā ir secināms, ka atbildētāja joprojām neatzīst savas rīcības nepamatotību, prettiesiskumu un pieļautu mirušā /pers. C/ un viņa ģimenes locekļu goda un cieņas aizskārumu.

[16] Ievērojot minēto, prasība apmierināma daļēji, uzliekot par pienākumu atbildētājai piecu dienu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas atsaukt publiskotās nepatiesās, godu un cieņu aizskarošās ziņas par /pers. C/ un viņa ģimenes locekli, kas publiskotas /datums/programmas " /Nosaukums B/" sižetā plkst. /laiks/ un portālā /Nosaukums C/ un piedzenot no atbildētājas par labu prasītājām atlīdzību par morālo kaitējumu 8000 EUR, tas ir, 4000 EUR par labu katrai prasītājai.

[17] Prasību apmierinot daļēji, saskaņā ar Civilprocesa likuma 41. panta pirmajai daļai no atbildētājas par labu prasītājām solidāri piedzenama samaksātā valsts nodeva proporcionāli apmierinātajai prasījuma daļai kopumā 618,35 EUR apmērā, tas ir, 70 EUR par nemantisko prasījumu par ziņu atsaukšanu un 548,35 EUR par prasījumu par atlīdzības par morālo kaitējumu piedziņu.

[18] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1. punkta "e" apakšpunktu un ceturto daļu no atbildētājas par labu prasītājām solidāri piedzenami ar lietas vešanu saistītie izdevumi zvērināta advokāta palīdzības samaksai 2137,50 EUR apmērā.

Tiesa atzīst, ka celtā prasība kopumā ir sarežģīta (par sarežģītiem atzīstami abi prasījumi). Tā ietver gan nemantisku prasījumu par ziņu atsaukšanu, gan mantisku prasījumu par atlīdzības piedziņu, un nemantiskā prasījuma izspriešana, kaut arī tā apmierināšana ir pakārtota nemantiskā prasījuma apmierināšanai, pati par sevi ir atzīstama par sarežģītu, līdz ar to ir taisnīgi un pamatoti atlīdzināmo izdevumu apmēru noteikt atbilstoši Civilprocesa likuma 44. panta pirmās daļas 1. punkta "e" apakšpunkta noteikumiem.

No pievienotajiem rēķiniem redzams, ka kopējais izdevumu apmērs zvērināta advokāta palīdzībai ir 9036,73 EUR. No rēķinu specifikācijas redzams, ka tie ietver samaksu par tādiem pakalpojumiem, kas nav tieši saistīti ar strīda izšķiršanu tiesā, kā, piemēram, "darbs pie sūdzības Mediju Ētikas padomei", "darbs pie sūdzības NEPL", "sarakste ar /pers. E/ un /pers. E/ raksta izskatīšana portālā " /Nosaukums D/"", tomēr kopējais izdevumu apmērs, kas saistīts ar lietas vešanu tiesā, pārsniedz maksimālo atlīdzināmo izdevumu apmēru 2137,50 EUR, līdz ar to nav nepieciešama katras izdevumu pozīcijas analīze.

Tiesa uzskata, ka minētie izdevumi piedzenami par labu abām prasītājām solidāri, jo tiesai nav iespējams noteikt, kādā apmērā katrā no prasītājām segusi tiesāšanās izdevumus, un tos atbilstoši atlīdzināt.

[19] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] pantu atbildētājai nosakāms termiņš sprieduma labprātīgai izpildei daļā par naudas summu piedziņu 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

**Rezolutīvā daļa**

Ievērojot minēto un pamatojoties uz Civilprocesa likuma 41., 44., 93., 189., 190., 197., 204.[1] pantu, tiesa

**nosprieda:**

Prasību apmierināt daļēji.

Uzlikt par pienākumu SIA "/Nosaukums A/", reģ. Nr. /reģistrācijas numurs/, 5 (piecu) dienu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas atsaukt šādas nepatiesas, godu un cieņu aizskarošas ziņas par /pers. C/, personas kods /personas kods/, un viņa ģimenes locekli, kas publiskotas /datums/programmas " /Nosaukums B/" sižetā plkst./laiks/:

"[…] viltotā sertifikāta uzrādītājs bija aizvakar no Covid mirušais /Nosaukums I/ /pers. C/";

"Tāpat viltotu sertifikātu šajā pat medicīnas iestādē, iespējams, uzrādījis vēl kāds /pers. C/ tuvs cilvēks, kurš slimnīcā reanimācijā cīnās par savu dzīvību".

Uzlikt par pienākumu SIA "/Nosaukums A/", reģ. Nr. /reģistrācijas numurs/, 5 (piecu) dienu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas atsaukt šādas nepatiesas, godu un cieņu aizskarošas ziņas par /pers. C/, personas kods /personas kods/, un viņa ģimenes locekli, kas publicētas /datums/portālā /Nosaukums C/:

Raksta virsraksts: "**Neoficiāla informācija: no Covid-19 mirušais /pers. C/, iespējams, uzrādījis viltotu vakcinācijas sertifikātu**";

"[…] viltotā sertifikāta uzrādītājs bija aizvakar no Covid mirušais /Nosaukums I/ /pers. C/.";

"Tāpat viltotu sertifikātu šajā pat medicīnas iestādē, iespējams, uzrādījis vēl kāds /pers. C/ tuvs cilvēks, kurš slimnīcā reanimācijā cīnās par savu dzīvību".

Piedzīt no SIA "/Nosaukums A/", reģ. Nr. /reģistrācijas numurs/, par labu /pers. A/, personas kods /personas kods/, atlīdzību par morālo kaitējumu 4000 EUR (četrus tūkstošus *euro*).

Piedzīt no SIA "/Nosaukums A/", reģ. Nr. /reģistrācijas numurs/, par labu /pers. B/, personas kods /personas kods/, atlīdzību par morālo kaitējumu 4000 EUR (četrus tūkstošus *euro*).

Piedzīt no SIA "/Nosaukums A/", reģ. Nr. /reģistrācijas numurs/, par labu /pers. A/, personas kods /personas kods/, un /pers. B/, personas kods /personas kods/, solidāri tiesāšanās izdevumus - samaksāto valsts nodevu 618,35 EUR (seši simti astoņpadsmit *euro* trīsdesmit piecus centus) un ar lietas vešanu saistītos izdevumus zvērināta advokāta palīdzības samaksai 2137,50 EUR (divi tūkstoši simtu trīsdesmit septiņus *euro* piecdesmit centus), kopā piedzenot 2755,85 EUR (divi tūkstoši septiņi simti piecdesmit piecus *euro* astoņdesmit piecus centus).

/pers. A/ un /pers. B/ prasību pret SIA "/Nosaukums A/" daļā par atlīdzības par morālo kaitējumu 72 000 EUR piedziņu noraidīt.

Piedzīto summu samaksa veicama, ieskaitot to /pers. A/ norēķinu kontā Nr. /numurs/ "Swedbank" AS.

Noteikt SIA "/Nosaukums A/" termiņu sprieduma labprātīgai izpildei daļā par naudas summu piedziņu 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā 20 dienu laikā Rīgas apgabaltiesā, apelācijas sūdzību iesniedzot Rīgas pilsētas tiesā Rīgā, Jēzusbaznīcas ielā 6.

Tiesnese S.Strakše